

Jačanje institucionalnih kapaciteta u obezbjeđivanju kvaliteta

Broj Twinning projekta: BA11-IB-OT-02

Radionica – Podrška akreditacijskim procedurama 4.1./ Banja Luka,
17.jun 2014.

Analiza trenutnog stanja

- Analiza potreba i nedostataka u postupcima akreditacije VŠU-a u BiH koju su proveli kratkoročno angažovani stručnjaci Twinning projekta:
 - pregled dokumentacije i analiza teksta
 - obavljeni su razgovori sa svim glavnim zainteresovanim stranama u oblasti visokog obrazovanja
 - razmatrani su rezultati raznih ranijih i aktuelnih projekata koji se bave obezbjeđivanjem kvaliteta u zemlji

Preporuke nakon analize trenutnog stanja

- Zaključci analize i preporuke izneseni su svim relevantnim zainteresovanim stranama u Sarajevu u februaru 2014.
- Neki od prepoznatih nedostataka:
 - generalno postoje nejasnoće u pogledu svrhe eksternog obezbjeđivanja kvaliteta,
 - uloge, odgovornosti i procedure u okviru sistema nisu dovoljno dobro definisane,
 - ne postoji zajedničko shvatanje ovlašćenja, uloga, odgovornosti i procedura.

Preporuke nakon analize trenutnog stanja

- Neke od prepoznatih posljedica:
 - Kvalifikacije stečene na neakreditovanim visokoškolskim ustanovama nisu važeće prema zakonu i neće biti zakonski priznate u okviru BiH.
 - U međuvremenu je u susjednim zemljama došlo do značajnog napretka u provođenju bolonjskih reformi. Postoji opasnost da će BiH zaostati.
 - Malo je vjerovatno da će Agencija biti priznata kao punopravna članica ENQA-e i/ili da će biti uvrštena na listu Evropskog registra za obezbjeđivanje kvaliteta u visokom obrazovanju, što će imati posljedice na priznavanje bh. visokog obrazovanja u Evropi.

Početna tačka za naknadne aktivnosti

- Dogovor o implementaciji preporuka

Istovremeno:

- Hitna implementacija trenutno važećih akreditacijskih procedura uz podršku Twinning projekta

Naknadne aktivnosti: Dogovor o implementaciji preporuka

- Izvještaj o preporukama koji se odnosi na mogući napredak i reforme važećih propisa podnesen Savjetu ministara/Konferenciji ministara obrazovanja BiH
- Konferencija ministara obrazovanja nije održana od februara 2014.

Kakvo je trenutno stanje u oblasti eksternog obezbjeđivanja kvaliteta u BiH?

- U cilju pružanja podrške procesu akreditacije u kantonima u kojima je proces akreditacije započeo, a na osnovu preporuka, potrebno je utvrditi sljedeće potrebe:
 - da li je proces akreditacije u potpunosti uređen
 - da li su svi koraci predviđeni
 - da li je potrebno unaprijediti određene dokumente Agencije ili donijeti odgovarajuća uputstva ili instrukcije kako bi Agencija pojasnila svoju ulogu u određenim aktivnostima
 - da li i kako Agencija može izvršavati obaveze koje su propisane određenim pravilnicima nadležnih obrazovnih organa

Eksterno obezbjeđivanje kvaliteta u BiH

- **Eksterna evaluacija** je objektivno i nepristrasno vrednovanje od strane komisije stručnjaka za ocjenu i reviziju kvaliteta i davanje preporuka o akreditaciji visokoškolskih ustanova, odnosno studijskih programa.
- **Akreditacija** je proces kojim se na osnovu spoljašnje revizije i ocjene kvaliteta potvrđuje da je visokoškolska ustanova u svom radu ispunila utvrđene standarde i kriterijume.

Eksterno obezbjeđivanje kvaliteta u BiH

- **Propisi relevantni za postupke akreditacije u BiH**
 - Okvirni zakon o visokom obrazovanju u BiH (OZVO)
 - Odluka o Kriterijumima za akreditaciju VŠU-a u BiH
 - Odluka o izmjenama i dopunama Kriterijumi za akreditaciju VŠU u BiH
 - Odluka o normama kojima se određuju minimalni standardi u području visokog obrazovanja u BiH
 - Zakoni o visokom obrazovanju (kantoni, entitet i Distrikt Brčko)
 - Pravilnici o postupku akreditacije nadležnih obrazovnih organa (kantoni, entitet i Distrikt Brčko)
 - Odluke o finansijskim pitanjima (kantoni, entitet i Distrikt Brčko)
 - Zakoni o upravnom postupku

Eksterno obezbjeđivanje kvaliteta u BiH

- Eksterno obezbjeđivanje kvaliteta treba biti strukturisano prema modelu od četiri koraka:
 - izvještaj o samoevaluaciji koji izrađuje visokoškolska ustanova
 - posjetu komisije visokoškolskoj ustanovi
 - izvještaj o eksternoj evaluaciji koje objavljuju nadležne obrazovni organi
 - naknadne aktivnosti koje provodi visokoškolska ustanova prema preporukama komisije iz izvještaja o eksternoj evaluaciji

Eksterno obezbjeđivanje kvaliteta u BiH

- Učesnici u eksternom obezbjeđivanju kvaliteta:
 - Visokoškolska ustanova
 - Nadležno obrazovno tijelo
 - Agencija za razvoj visokog obrazovanja i obezbjeđivanje kvaliteta
 - Komisija domaćih i međunarodnih stručnjaka koji daju ocjenu i obavljaju reviziju kvaliteta i daju preporuke o akreditaciji visokoškolskih ustanova i studijskih programa (u daljem tekstu: komisija)

Komisija treba imati minimalnu zastupljenost svake od četiri kategorije stručnjaka: predstavnika akademske zajednice, predstavnika privrede i prakse, međunarodnog stručnjaka i studenta.

Eksterno obezbjeđivanje kvaliteta u BiH

- Način rada komisije stručnjaka:

Komisija u pravilu sve odluke donosi koncenzusom, s tim da ukoliko se koncenzus ne postigne, svaki član komisije može izdvojiti svoje mišljenje. Komisija ispunjenost svakog kriterijuma za akreditaciju ocjenjuje opisno i to sljedećim ocjenama:

- potpuno ispunjen
- znatno ispunjen
- djelimično ispunjen i
- neispunjen.

Eksterno obezbjeđivanje kvaliteta u BiH

- Ishod akreditacije:
 - Akreditovanje visokoškolske ustanove ili studijskog programa samo u slučaju kada su svi kriterijumi ocjenjeni kao potpuno ili znatno ispunjeni
 - Uslovna akreditacija ili upućivanje pisma očekivanja u slučaju kada je više od polovine kriterijuma ocjenjeno kao u potpunosti ili znatno ispunjeno, a svi ostali kao djelomično ispunjeni
 - Donošenje rješenja o odbijanju akreditacije ako je najmanje jedan kriterijum ocjenjen kao neispunjen ili kada je više od polovine kriterijuma ocjenjeno kao djelomično ispunjeno.

Kakvo je trenutno stanje u pogledu eksternog obezbjeđivanja kvaliteta u BiH?

- Propisi (pravnilnici) o akreditaciji usvojeni su u :
 - Republici Srpskoj (juni 2012)
 - Kantonu Sarajevo (juli 2013)
 - Zeničko-dobojskom kantonu (april 2012, izmjene i dopune u decembru 2013)
 - Unsko-sanskom kantonu (2011)
 - Tuzlanskom kantonu (decembar 2013)
 - Livanjskom kantonu (avgust 2011)
 - Srednjobosanskom kantonu (maj 2014)
 - Hercegovačko-neretvanskom kantonu (maj 2014)

Kakvo je trenutno stanje u pogledu eksternog obezbjeđivanja kvaliteta u BiH?

- VŠU-e u Državnom registru akreditovanih VŠU-a
 - 5 VŠU-a: Univerzitet u Banjoj Luci, Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Banja Luka College, Univerzitet za poslovne studije, Nezavisni Univerzitet Banja Luka
- VŠU-e u procesu akreditacije
 - Republika Srpska: Univerzitet „Sinergija“, Biljeljina, Komunikološki koledž Kappa Phi, VUB Sokolac
 - Kanton Sarajevo: Univerzitet u Sarajevu, Internacionalni univerzitet u Sarajevu, Sarajevo School of Science and Technology (Sarajevska škola za nauku i tehnologiju), International Burch University (Internacionalni univerzitet Burch)
 - Zeničko-dobojski kanton: Univerzitet u Zenici

Kako napreduju aktivnosti koje proizilaze iz Komponente 1?

- Konsultativni sastanci sa nadležnim obrazovnim organima radi pružanja podrške u postupcima akreditacije (definisanje jasne uloge Agencije i nadležnih obrazovnih organa)
- 2 kantona su usvojila pravilnike o postupku akreditacije (Srednjobosanski kanton i Hercegovačko-neretvanski kanton)
- Agencija pruža podršku u postupcima akreditacije, određivanjem koordinatora za komisiju stručnjaka tokom posjete ustanovi
- 4 VŠU-e u Kantonu Sarajevo otpočele su sa postupkom akreditacije
- 1 VŠU u Zeničko-dobojskom kantonu
- 5 VŠU-e uvrštene su u Državni registar akreditovanih VŠU-a

Kakvi izazovi postoji u svakodnevnom radu u oblasti eksternog obezbjeđivanja kvaliteta u BiH ?

- U kojoj su mjeri opšti kriterijumi za utvrđivanje liste stručnjaka adekvatni?
- Da li je proces odabira stručnjaka za konkretne komisije stručnjaka transparentan, jasan za sve relevantne zainteresovane strane?
- Ko provjerava da li postoji sukob interesa?
- Kakvo je shvatanje o tome da je obuka/informisanje komisije stručnjaka zajednička odgovornost? (Agencija u saradnji sa nadležnim obrazovnim organima/HEAARS)
 - Izuzetno kompetentni,iskusni,obučeni i profesionalni članovi komisija stručnjaka garancija su pravičnog procesa donošenja odluka i u konačnici doprinose očuvanju domaćih akademskih standarda u visokom obrazovanju u skladu sa standardima u Evropskom prostoru visokog obrazovanja
 - Različiti evropski standardi i smjernice odnose se na potrebu i značaj obučениh stručnjaka
- Ko prati i definiše rokove za konkretne postupke akreditacije? Koje su posljedice i ko je odgovoran?
 - Zakon o upravnom postupku? Dokumenti Agencije? Pravilnici za akreditaciju?
- Da li je naknada podsticaj za stručnjake?
 - Kako se baviti sporednim troškovima za stručnjake (npr. putni troškovi za međunarodne stručnjake)?

Hvala!